

STORTINGET

Representantforslag 4 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund og Seher Aydar

Dokument 8:4 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund og Seher Aydar om å bevare søndagen som annerledesdag

Til Stortinget

Bakgrunn

I helligdagsfredloven står det at butikker skal være stengt søndager, helligdager og offentlige fridager som 1. og 17. mai. Men det finnes unntak. Ett av dem er at kommuner kan søke statsforvalterne om at hele eller deler av kommunen kan få status som «typisk turiststed». Dersom statsforvalteren godkjenner søknaden, er det lov å holde butikkene åpne på søndager.

Det har vært en markant økning i antallet kommuner som får en slik godkjenning fra statsforvalteren.

I 2014 hadde hver femte kommune et typisk turiststed, ifølge en artikkel i Aftenposten publisert 1. juli 2014. I dag har én av tre kommuner fått lov til å definere seg som typiske turiststeder.

HK-Nytt har innhentet informasjon fra statsforvalterne og gjennomgått lokale forskrifter om unntak fra helligdagsfredloven. De kom frem til at 119 av totalt 356 kommuner nå har steder med status som typisk turiststed hele eller deler av året. Av de 119 kommunene som har typiske turiststeder er det bare én kommune, Senja i Troms og Finnmark, som har fått en sluttdato på tillatelsen. På hvert sjettede turiststed er det ingen begrensninger på når butikkene kan holde søndagsåpent – de kan være åpne hele året. Innlandet fylke topper statistikken med

25 typiske turiststeder. Rogaland har bare ett typisk turiststed. Det er Ognå i Hå kommune. Nabofylket Agder har 14.

Lederen i Handel og Kontor, Christopher Beckham, sier til HK-Nytt, i samme oppslag, 30. august 2023:

«Dette illustrerer bare poenget til HK: Altfor mange kommuner får status som typisk turiststed uten at de egentlig er et turiststed. Jeg er også kritisk til at de får beholde den statusen til evig og alltid.»

En bedriftstillitsvalgt i Coop Obs sier at han er spesielt redd for at deltidsansatte som trenger å tjene mer, blir «presset» til å arbeide på søndager.

Både i Oslo og Stavanger gikk høyresiden til valg på å søke statsforvalteren om å holde søndagsåpent. I seks av de ni største kommunene vil Høyre ha søndagsåpne butikker, viser en undersøkelse Agenda har gjort på oppdrag fra Handel og Kontor.

Barne- og familieminister Kjersti Toppe skriver i et svar på et skriftlig spørsmål fra Mímir Kristjánsson, Dokument nr. 15:2920 (2022–2023), at

«Ulike typer stader har blitt godkjent som typiske turiststader ulike stader i landet, også sentrumsområde. At Oslo har mange innbyggjarar, vil vere relevant i vurderinga. Dersom det skjer ei utgliding i statsforvaltarenes praksis slik at byar som Oslo og Stavanger skulle bli godkjent som 'typisk turiststad', må ein etter mi vurdering greie ut behovet for strengare kriterium i lova.»

Økningen i antallet kommuner som har fått definere seg som typiske turiststeder fra hver femte i 2014 til hver tredje i 2023 er etter forslagsstillernes syn et tydelig tegn på at det allerede har skjedd en utglidning i statsforvalterens praksis, og det illustrerer behovet for en gjennomgang av alle typiske turiststeder og for at det trengs strengere kriterier i loven.

LO Trøndelag og Handel og Kontor skrev i en høringsuttalelse i desember 2022, da Orkland kommune søkte om å bli et typisk turiststed, at butikkansatte må ta belastningen med utvidede åpningstider og søndagsåpne butikker, og trakk frem verdien av at søndag forblir en kollektiv fridag.

LOs handlingsprogram slår fast følgende:

«Arbeidsmiljølovens bestemmelse om at søndags- og nattarbeid kun er tillatt der arbeidets art gjør det nødvendig, må tolkes strengt. Varehandelen må omfattes av lovens vern mot natt- og søndagsarbeid. Felles fridager for de fleste er bra for individet og for samfunnet som helhet. En fare ved å gjøre søndagen til en alminnelig arbeidsdag er at det kan føre til økt behov for gods-transport og varelevering. Det vil igjen skape økte utslipp, færre vil kunne ha overskudd og tid til å engasjere seg i familieliv og frivillighet, og resultatet generelt vil kunne bli et arbeidsliv med økt press på den enkelte.»

I et debattinnlegg i Aftenposten 27. august 2023 trekker Christopher Beckham frem studier fra land der søndagsåpne butikker er mer utbredt, som viser at ansatte ikke klarer å kompensere for den tapte familietiden. Han skriver at «Butikkansatte kan ikke sammenlignes med samfunnskritiske yrker som sykepleiere og

brannfolk. De kan ikke være en brekkstang for at flere må jobbe søndag». Beckham advarer mot risikoen for at folk får mindre tid sammen med sine kjære. Forslagsstillerne er bekymret over den voldsomme økningen i antallet kommuner som får holde åpent på søndager, og mener at vi må lytte til fagbevegelsen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle steder som har fått status som «typiske turiststeder» og komme tilbake til Stortinget med nye og strengere regler for å oppnå slik status. Reglene skal inneholde en tidsbegrensning for hvor lenge et sted kan ha status som «typisk turiststed» før det må søkes på nytt.
2. Stortinget ber regjeringen sette alle søknader om å få status som «typisk turiststed» i bero til nye kriterier er lagt frem.

4. oktober 2023

Mimir Kristjánsson

Tobias Drevland Lund

Seher Aydar